

מדינת ישראל נפלה במלחמה.
לא במלחמה שהיא נחלה בה מפלה.
אלא במלחמה שהיא ניצחה בה.

דעקי ארץ אהובה! הגדר אשר בלבנו

הפראים האדומים, ניצחון התרבות וחילי הפרים שים עד כפרים הסריאונים, שנעלמו בדם ואש, כדי לפנות שטח להתנחלות.
כשיישבתי באולם חשון בבוסטון, ושמעתי את תל-מידי מיכללת הארווארד מוחאים כפיים, בסערה כימעט היסטורית, כאשר האינדיאני על הבד הורג את קצין חיל הפרשים של מדינתם, הבינתי שהתחיל המאבק האמיתי בנפש האמריקאית. מאבק היכול להוביל להכרה עצמית, לחשבון נפש, להכרה.
אני אוהב את אמריקה ואת האמריקאים. אני מקווה שינצחו במאבק עם עצמם, המאבק הקשה ביותר בו עמדה אי פעם ארצות הברית.
בדבר אחד אני בטוח: אם ידחקו שוב את זכרונות עברם אל מתחת לסף ההכרה, יביא הדבר למחלת נפש חשוכת מרפא, להתמוטטות סופית של החברה האמריקאית.

מובן, רק קומץ קטן של האמריקאים חש במאבק הזה, ועומד בו. עשרות מיליוני אמריקאים כלל אינו מרגיש שמתחולל משהו, ומבלה את חייו בין מקלט הטלוויזיה ומדעות פירוטומת. יוצרי התרבות ומעביריה, קובעי דפוס סיהחיים וערכי מוסר, מעטים הם. אבל ההתלבטות שלהם נוגעת לכל אמריקאי, אם ירצה וירגיש בכך, אם לאו.

עמק עמק עבודה

חמוסר הלואמי הוא דבר מופשט מאוד. אך יש לו השפעה ישירה על יחס אדם לרעהו, על יחס החברה לנות ולסכובה, על הדוות היצירה ומוסרי העבודה, מוראז הצבא והאידיאליזם של חיי יום יום.

ולא רק בארצות הברית. וידוי של ישראל:
כשהייתי בן עשר, גרתי כשנה בנהלל. בערבים, ליד מגורת הנפט, על כוס של תה שנמצץ דרך קוביית סוכר, שמענו את סיפורי האיכרים (או עוד היו "איכרים") חרושי הקמטים על ייסוד נהלל בלב ביצות הקדחת. על המתים והבורחים, על המאבק העקשני במחלה וברעב. לעינינו הצטיירה תמונה של העמק, כפי שהיה לפני כוא המתיישבים (או לא היו "מת-נחלים") - ארץ ריקה, שלא היה בה דבר

הנוער לפקפק בכל המיפעל הציוני מראשיתו. הספקות מורסמים. יתכן שהיו קיימים מזמן, אישם כנכבי לבנו, ופיתחת רפיח רק הוציאה אותם לרגעיקט לאיר.
נוף אחר, הפגנה אחרת, תחת שמיים קודרים של ארץ זרה. מאה אלף צעירים מכל רחבי ארצות הברית מסתערים על משרד הביטחון האמריקאי, כדי לשים קץ למלחמת ויאט-נאם.
בעמדי ברחבת הכניסה, ראיתי לפני, במרחק של כמה מטרים, חיילים עם רצח בעיניים, כשהאצבעות רוטטות על ההדק, ומשתוקקות לפתוח באש על המון הצעירות והצעירים, שהתקדמו לעברם בשינאה חורקת שיניים.
באותו רגע, כמו ברגעים רבים אחרים בעת ביקורי בארצות הברית, שאזתי את עצמי: מניין ההפרעה העמוקה הזאת כנשמה האמי ריקאית?

מה מקורו של פולחן האלימות, העובר כחוט השני בכל תולדות ארצות הברית? מה גרם להתפרקות האי-טית של החברה האמריקאית, שבה הכל שונאים את הכל, - לבנים ושחורים, ותיקים וחדשים, דרומיים וצפוניים, עשירים ועניים, קשישים וצעירים, "ראשי ביצים" אינטלקטואליים ו"כובעי-סח" העובדים עבודת-כפיים? מה הופך את הערים לג'ונגל, ואת הגנים הציבוריים למערות האדם הקדמון?

יש תיאוריות רבות, ורובן נכונות. אך בעיני העמוקה ביותר היא זו הנפוצה לאחורונה, שגם אני הגעתי אליה מתוך הסתכלות פרטית: בתה ההכרה האמריקאית מכל-סם החטא הקדמון. רצח העם האינדיאני, שטושטש והוסווה והוכחש וסולף במשך דורות, לא נשכח מעולם. הוא גרם לפולחן המעוות של המערב הפרוע, לפולחן האלימות, שרבץ תמיד בצד היפה והמושך שבאופי האמריקאי. הוא גרם לנקיפות מצפון, שפרצו מדי פעם בצורות מוזרות ומסוכנות.

הזכרונות הוגלו לתת ההכרה, וגרמו שם לנכרונה לאומית מתמדת.
השמדת העם הוויאטנאמי, במלחמה הסרת-תכלית וחסרת בסיס מוסרי, הוציאה את כל הזכרונות החוצה. מה שנעשה בהווה במרחקים, התקשר עם מה שנעשה בעבר בבית.
לפתע החלו צצים סיפורים ושירים וסרטים שחשפו את האמת על ניצחון האדם הלכן נגד

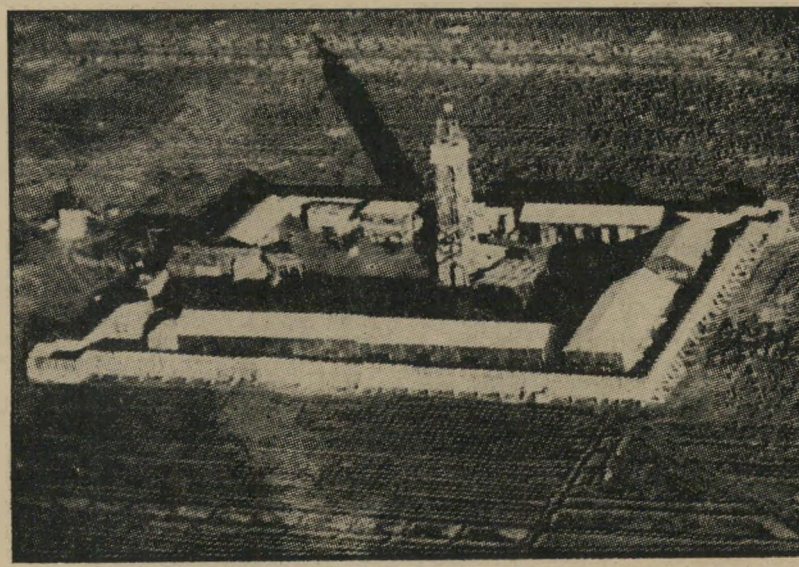
פנינו אל הגדר. כשי פנינו אל הגדר, גדר דקה, שמאחוריה השתרע נוף שהטריד את מנוחתנו, נוף של מחשבות חדשות וספקות חדשים. ביטא אותן עמוס קינן, בנאום מאולתר. הוא הזכיר את דברי ישראל גלילי, שאמר באותו שבוע שיש לנו אותה הזכות על עזה כפי שיש לנו על תל-אביב, אם כן, אמר קינן, אני מתחיל לפקפק אם יש לנו זכות על תל-אביב.
שמש אביבית חיממה אותנו. רוח נגבית נעימה שירקה בשיער הנערות. אבל לרגע היה נדמה לי כאילו משהו קודר וצונן מרחף מעלינו, כמו ציפורטרף בלתי נראית, המבשרת סכנות סתומות.
התקוממתי בכל נפשי נגד המילים שנאמרו זה עתה. דחקתי אותן מיד אל מתחת לסף הכרתי.

אולם, כדרכם של הירחורים המושלכים אל תהומות הלא-מודע, המילים לא נתנו לי מנוח. הן חזרו פעם אחרי פעם, התפרצו אל עולם המודע, בכל פעם שהוקיף השומר על הסף נטש לשעה קלה את מישמרתו. אני יודע שאינו התיך הסובל מאז פרשת פיתחת-רפיח, מהתקפות-פתע אלה של ספקות סתומים. כמו מיתר קן קטלני ברומאן של מדע-דימוני, השולח קרניים בל-תינראות למרחקים, שולחת הגדר של רפיח את קרניה, גניס-גלים, צפונה ומזרחה.
אין מנוחה בארץ. משהו מעיק עליה. משהו אינו נותן מנוח.

חילי הפרשים

בפיתחת מיסיסיפי

לישבת מיפלגת העבודה התנפל משה דיין על חבר שביטא ספק. ככנסת קמים המיני-פאשיסטים ומקוננים על הסטודנטים התבוסתניים בכל מיכללות ישראל. "הי מתחילים להטיל ספק בכותנו על ארצנו". בשוכך הי מערך הומה יונה וטוענת שבגלל פרשת רפיח התחיל

דגניה 1914 - חומה ומגדל 1938 - מי ישב קודם על אדמה זו?